

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házköz bódva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 18

A nagy tőke áldozatai.

Amerikai nagytőkések trösztökbe, kartellekbe állottak és vakmerőbbnél vakmerőbb vállalatokba bocsátkoztak már évek óta.

Ezeknek a vállalatoknak egyedüli célja a haszon, a tőkének minél gyümölcsözőbbé tétele. Az önérdék az embereket valósággal az örültséggel határos szellemi állapotba hozza.

Ebben az állapotban az embert elragadja a képzelődés heve és oly terveket csináltat a felizgatott agygyal, amelyeknek még elgondolása is csupa élvezetek élvezete minden vagyonos üzletemberre nézve. Ebben a lelkiállapotban minden legkisebb körülményt, minden jelentéktelennek látszó eshetőséget is leszállítva megfigyeléssel megfontol az ember. Nem feled el semmit, ami terve föltétlen sikerét bár távolról is biztosítsa.

Csak egyet szoktak ezek a nagytőke rabjai elfeleldni s ez az egy?

Krisztus.

Mert lehetetlen az, hogy a nemzetek legnagyobb része csak azért legyen kénytelen keservesen megkeresni a munkás kínálat és kereslet ingadozásainak kitért

munkabérből megélni, hogy a tőke igazi és tiszta hasznát azok tegyék zsebré, a kik semmit nem munkálkodnak a tőke gyümölcsözővé tételére. Azaz: a keresztény társadalom nyílt megtagadása a nagy tőke mindenhatósága, mert a nagy tőkének célja a tőkebirtokos testvérei gyanánt tekintendő munkásnép biztosítása, megóvása, nem pedig szivtelen kihasználása.

Az amerikai pénztözséreknek munkaerőre volt szükségük. A roppant terhek súlya alatt nyögő európai munkásnép, felülve a szép ígéreteknek, elhitte mind amit a nagy tőke fizetett ügynökei összevissza hazudoztak s eladta mindenét, hogy aranyhegyeket álmodva, átmelessen Amerikába, hogy pénzt, nagyon sok pénzt keressen.

A nagy vállalatok ezrivel és ezrivel kapták a munkásokat, míg egy szép napon beütött a krach, amelyet megint csak a szabad verseny örületes tulzása idéztek elő s a rengeteg munkástömeget kibocsátották az utcára — koldulni.

Ki fogja Európa szegény népét hasonló becsapásoktól megóvni?

A modern állam, amely nem ismeri többé a Krisztus által hirdetett igazi testvériséget, mossa kezeit, mint Pilátus, és rámutat az egyéni szabadság korlátozhat-

lanságának elvére. »Hja, lett volna eszük! Minek hittek? Nem kergette oda őket senki!« Ezt és efféléket hallunk elhangzani, mikor a visszavándorlók nyomoráról esik szó.

Ez pedig szivtelenség. Amily szivtelenné teszi az önérdék a tőkést a munkással szemben, eppoly szivtelenné teszi az államot a polgárral szemben az önérdék elvének elismerése.

Mindkettő szivtelenül fordul el a szegény néptől és ez a szivtelenség annál nagyobb, minél nagyobb lesz a szegény becsapott emberek tömegnyomora.

Az amerikai vállalatok okozták a pénzválságot s most a visszavándorlók üres bankokat találnak idehaza, amelyek nem képesek semmi módon támogatni a munkát kereső szegény népet. Nincs tehát remény sehonnan. A nagy tőke szédelő lovagjai tovább gseftelnek és spekulálnak, hogy lehetne a nagy munkás kínálatot Európában valahogy megint a munkabérek leszállítására kihasználni.

Meddig tart ez így?

A szociáldemokrácia véres forradalommal fenyeget és azt mondja, hogy addig tart ez a helyzet, míg a jelenlegi rothadt társadalom vagy önmagától összedől, vagy fel nem perzseltetik tüzzel és vassal.

Csak hogy ez nem segíthet a bajokon

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Egy halálraitelt órái

Mark Twaintól.

— Sorsom meg van pecsételve, nem remélek többé. Leszámoltam az életem. Csak pár óra még és mindennek vége! Valóban, sohasem hittem volna, — biztosíthatlak róla, kedves barátaim, hogy idejütek.

— Ami bennünket illet, mi sohasem is kételkedtünk benne, hogy ártatlan vagy. Lám, nem is hogy elsenki sem közülünk ebben a nehéz órában! Már csak azért is szedd hát egy kissé össze magadat s légy férfi a talpadon... hogy...

— Oh — szakítja félbe szavaimat barátom — én nem is félek egy cseppet sem. Előbb — vagy utóbb ennek meg kell lenni, a dolog mikéntjén sem akad fel az az ember. Nem a félelem tehát az, ami megdöbben, hanem egy különös és ritka érzélem, ama háborzongató kérdés: mi lesz majd ott velünk a túlvilágon... S elkezdett gondolkodni mélyen és érzékellenül.

Mi mindent tölünk telhető: elkövtünk, csak hogy szerencsétlen pajtásunkat, kit a sors oly rettenetes és kegyetlen módon készült

közükből kiszakítani, észére térítsük és ismét lelket öntsünk beléje. Szemeiből iparkodtunk kiolvasni minden kívánságát.

— Gyere, iarts velünk! Ime a legjobbal kínálunk, amivel csak szolgálhatunk neked — szólottunk hozzája, a behozott ételekre mutatva, melyek egytől egyig az ő kedvenc ételei voltak. S összerázkódott.

— A hóhérlakoma! Vacogta nehezen. Majd erőt véve csüggedésén és legyőzte nagy levertségét, közibünk telepedett az asztalhoz. És evett, mint aki azt sem tudja, hogy mit cselekszik.

Szedte magába az ételt gépiesen. Majd léleketlont a tányért magától és kivett valamit a zsebéből. Mondom, hogy valamit. Eh, de miért ne mondjam nektek, hogy mit? Pipáját!

Egy darabig elérzékenyülten, fájdalmasan szemlélgette a pipát.

— Látjátok fiuk, — kezdte újra a szót — semmitől sem esik oly nehezemre elbucsnom, mint ettől a hü barátomtól, mely oly sok nehéz órában volt vigasztalom. Az utolsó pipa dobány!... És mintha könnyek pergett volna bele reszketeg hangjába...

Az utolsó füstlelők, miket pipából a levegőbe ereszték. A legeslegutolsó!

Ünnepies, néma fájdalommal gyujtott rá pipájára, kegyes áhitattal szitta a füstöt magába

a pipából, csendesesen eregetve ki szájából a füstkarikákat, mintha mind egyiktől bucsut venne s mintha nem tudna megvárni tőlük. Arca halottsárgává lett, szájszélei reszkettek.

— Az utolsó pipadobány! Szakadt fel a bus sóhaj kebeléből... Most azonban hirtelen, váratlanul, magam sem tudom, hogy történt, a pipa kicsuszott a fogai közül! Leest és egy perc alatt darabokra törve hevert a földön; ő pedig kővé meredten bámult a szétört darabokra, olyan tekintettel, melyet soha sem fogok elfeledni.

Azután felállt a helyéről. Egyik kezével végigsimította gyönyörű homlokát, összekuszált fűrtit.

— Ez már a végnek a kezdete! Rebegé sóhajtozva, felénk nyujtván kezeit, melyeket mi elérzékenyülten és meghatottan ráztunk meg.

Másnap reggel elindult nehéz utjára. Sápadt volt nagyon és meghatott. Mellette lépkedett a lelkipásztor és szeretetreméltó, gyengéd társalgást folytatott vele. Mi nyomon követtük őt. Még egy sokatmondó, élénk pillantást vetett ránk, mintegy örökös bucsuképpen s azután telihaladt a lépcsőkön. Igen, igen, az oltár lépcsőin, hogy megesküdjék Smith Edith kisasszonnyal,

M. t. Hölgyek!

Karácsonyra **a PFAFF**

kellemes meglepetést szerezhetnek urak részére

ezég különleges újdonságaival.

A harc az erők és gyöngék között elől-
ről kezdődnek újból és dulna az anarchia
mindenütt.

A természetes józan ész egy oly elv
felállítását követeli, amelyet állam és
társadalom minden téren valljanak s
amely a tőkét és a munkát egyaránt
felelőssé teszi, mihelyest céljukat az
emberi jólét előmozdítását szem elől té-
vesztik.

De ilyen elvet sem a politika, sem a
bölcselet nem adhat. A politika nem bír
oly elvet felállítani, amely az egész em-
ber lelkiismeretét is áthassa és mindenki
kötelezőnek ismerje el magára nézve, —
mert eszközei nincsenek reá. A bölcse-
let fenn hirdeti, hogy csak azt tudja,
hogy semmit sem tud.

Az egész embert csak a vallás tudja
meghódítani és áthatni. Csak a vallástól
kaphatjuk tehát azt az elvet, amely
minden konfliktust megszüntet munka és
tőke között amely lehetetlenné teszi,
ugy a tömegnyomor előidézését, valamint
a munkások forradalmait.

Ez elv?

Az államok törvényhozásai egyhan-
gulag helyezkedjenek arra az álláspontra,
hogy a kereszténység nagy felszabadító
eszméik alapuló igazi felebaráti szerete-
ten, szabadságon és felelősségérzeten ala-
puló intézmények által korlátozzák a sza-
bad verseny szédelését s a nagy tőke
céljaul nem a pusztla egyéni hasznot, ha-
nem a dolgozó osztály fenntartását,
biztosítását és felvirágoztatását jelöl-
jék meg.

A nagy tőkével üzőtt szivtelen ki-
zsákmányolásnak az állam összes erejét
kell, hogy nekiszegesse. Mert hisz ma
csak ezer polgár megy tönkre, de holnap
már százazrek juthatnak koldusbotra,
akikre pedig az államfenntartás terhe
várakozik. Az állam nem lehet tehát
közömbös azzal szemben, hogy polgárai
hogyan használják tőkéjüket egymás ellen
a felforgató elemek túlzásainak előmoz-
dítására, avagy az általános jólét bizto-
sítására.

Csak egy olyan állam, amely
Krisztus szeretetét s e szereteten alapuló
föltétlenül kötelező felelősségérzet nem
ismeri, sőt megtagadja, annak lehetetlen
a nagy tőke ellen meg is mozdulnia.

Ezért követeljük mi, hogy az állam,
ha a bölcselet állam mindenhatóságát
elfogadva magát kizárólagos jogforrássá
tette, adja meg Istennek a mi Istené és
a milliók mindennapi kenyerének bizto-
sítása végett szakítson a manchesterizmus
korhadat elveivel és térjen vissza jogot,
törvényt és igazságot tanulni — Krisz-
tushoz.

Gedeon.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, dec. 18.

Elnök: Justh Gyula.

Günther Antal igazságügyminiszter bete-
jeszti az uszoráról és káros hitelügyletekről
szóló 1883. XXV. törvénycikk módosításáról és
kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot.

Kubik Béla előadó a közlekedési és pénz-
ügyi bizottság jelentését a kassa-hegyaljai helyi
érdekű vasut dolgában.

Következő interpellációk vannak beje-
gyezve: *Roics* Milán a határőrvidéki erdők
dolgában, *Nagy György* a székelyföldi kepe
állami megváltása tárgyában, *Hoffmann Ottó*
Cioban Virgil hadapródiskolai hittanár, katonai
lelkész államellenes viselkedése, *Banjanin Já-
nos* a magyar-horvát államegység elvének a
hadseregben is érvényre juttatása tárgyában.

Megválasztják ezután a delegáció képvi-
selőházi tagjait (kivételet nélkül a pártok hiva-
talos jelöltjeit).

Lorkovics Iván megindokolja azon indítvá-
nyát, hogy a kiegyezési javaslatok vétessenek
le a napirendről.

A kvótajavaslatához.

Földes Bélán kívül csupa horvát képviselő
szólt fel.

Szünet után.

Az *elnök* kihirdeti a delegátusok válasza-
tása eredményét.

Rendes tagok letek: *Bakonyi* Samu, *Barabás*
Béla, *Bartics* Erazmus, *Batthyány* Lajos
gróf, *Batthyány* Tivadar gróf, *Buzáth* Ferenc,
Chernel Gyula, *Eitner* Zsigmond, *Gaal* Sándor,
Hoitsy Pál, *Holló* Lajos, *Issekutz* György,
Kmetty Károly, *Lovász* Márton, *Mayláth* Géza
gróf, *Molnár* János, *Medakovics* Bogdán, *Melcz*
Vilmos, *Nagy* Ferenc, *Nagy* Emil, *Okolicsányi*
László, *Rakovszky* Béla, *Sághy* Gyula, *Semsey*
László gróf, *Szabó* István, *Szell* Kálmán, *Sze-
mere* Miklós, *Szentiványi* Arpád, *Szivák* Imre,
Thaly László, *Teleky* Arvéd gróf, *Thorotzkai*
Miklós gróf, *Tuskán* Gergely, *Ugron* Gábor,
Vinkovics Bozsó, *Zichy* János gróf, *Zichy*
Miklós gróf és *Zboray* Miklós.

Póttagok: *Babics* Gyalszki *Lyuba*, *Eszterházy*
Móric gróf, *Földes* Béla, *Hellebbronth*
Géza, *Lázár* Pál, *Méray* Lajos, *Révay* Simon
báró, *Samassa* János, *Steiner* Ferenc, dr
Szmrecsányi György.

Földes Béla lemondott a tagságáról, amit
a Ház tudomásul vett.

Ezután napirend vita keletkezett.

Elnök indítványozta, hogy a holnapi ülés
napirendjére tűzessék ki a konzuli bírasko-
dásról szóló javaslat tárgyalása.

Szappanos István evvel szemben azt in-
dítványozta, hogy az önálló magyar jegybank
előkészítése tárgyában a 21-es bizottságot
válassza meg holnapi ülésén a Ház.

Farkasházi és *Apponyi* felszólalása után

Wekerle miniszterelnök kijelenti, hogy ezt
a kérdést nagy fontossága miatt pártközi kon-
ferencia elé kell vinni.

A Ház többsége az *elnök* indítványát fo-
gadta el.

Nagy György interpellált még az Erdély-
ben szokásos kepe állami megváltása tárgyá-
ban, mire az ülés fél 4 órakor véget ért.

A főrendiház ülése.

Elnök: *Dessewffy* Aurél gróf. Napiren-
den van

az egyszakaszos törvényjavaslat és az autonóm vámtarifa.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Mellékelve
mind a három foglalkozott ezután részletesen
a javaslat ellen felhozott érvekkel s beszéde
után a főrendek az egyszakaszos általánosság-
ban és részleteiben elfogadták.

Az autonóm vámtarifát a főrendiház *Miklós*
Ödön előadása után minden vita nélkül el-
fogadta.

Ezután a választások következtek.

Először a főrendiház jegyzőjévé *Zichy*
Ráfáel grótot választották meg, ezután pedig a
delegációnak főrendiházi tagjait. Ezek:

Rendes tagok: *Bohus* Zsigmond br., *Pog-
danovics* Lucian, *Chorin* Ferenc, *Széchenyi* An-
tal gr., *Csáky* Vidor gr., *Csáky* Károly gr.,
Edelsheim-Gyulai Lipót gr., *Esterházy* Miklós
gr., *Harkányi* Frigyes br., *Hornig* Károly br.,
Kornfeld Zsigmond, *Tomisics* György, *Laszkary*
Gyula, *Mailáth* József gr., *Miklós* Ödön, *Rud-
nyánszky* József br., *Pallavicini* Ede őrgrot,
Wenckheim István gr., *Zichy* Agost gr., *Zichy*
Tivadar gróf.

Póttagok: *Vécsey* Miklós br., *Zichy* Antal
gr., *Hosszu* Vazul, *Széchenyi* Géza gr., *Pállffy*
Béla gróf.

Serényi Béla: Ez a javaslat rosszabb a
Széll—Körber kiegyezésnél. A cukoradó
Ausztriának kedvez. Csodálkozik, hogy a ki-
egyezésben nincs olyan intézkedés, hogy a
magyar termelés részére más piacokat is sze-
rezne. Visztaélést lát a tarifánál is. Az ország
kényszerhelyzete következtében elfogadja a
javaslatot. A Tisza-kormány bukása után több-
ször gondolkodott azon, hogy a 67-es alap
helyes-e. Most látja, hogy igenis, csak ez a
helyes, mert ime azt most elfogadják fönt és
lent, míg a függetlenségi párt elve, a perszo-
nál unió, a hadsereg és diplomácia kettévá-
lasztása következtében lehetetlen. Szemére veti
a függetlenségi pártnak, hogy az általános vá-
lasztói jog jelszavát dobta bele a küzdelembe,
jelszavakkal kormányozni nem lehet. Új párt
alakulására volna szükség, de minden reakció
kizárásával.

Tomisics György szólt fel ezután hor-
vátul a javaslat ellen.

Wekerle Sándor miniszterelnök utal arra,
hogy a magyar kormány kényszer helyzetben

Karácsonyi és ujévi játékaruk teljes kiárúsítása

Igen tisztelt vevőinknek van szerencsénk tudomásukra hozni, hogy az összes raktárunkon
levő játék árunkat, míg a készlet tart, minden elfogadható árban kiárusítjuk.

Tisztelettel: **Klein Sándor és Vilmos** játék- és díszműáruháza **Rákóczi és Szaniszló-u. sarkán.**

voit a kiegyezés-kérdésében, mert nem léphetett netorziókkal, miután a szerződések 1917-ig lekötötték a magyar államot. Kimutatja, hogy a kiegyezés nem is olyan rossz, mert vannak előnyei. Ami az általános választói jogot illeti, az benne van ugyan a függetlenségi párt programjában, de a kérdést akuttá a haladó kor igényei teszik. A horvát kérdést illetően az előbbi regim nem oldotta meg a követelményeket a rendes időben s így a bajok most egyszerre jelentkeztek. A horvátok most ezután egészen új követeléssel állanak elő, amikor azt kívánja, hogy az ő országgyűlésük külön tárgyalja a kiegyezési javaslatokat. Ez jogtalan, nekik csupán joguk van ebben a kérdésben főlészólni. Visszatér a vasuti pragmatika ügyére, bizonyítva, hogy a magyar kormány még több jogot biztosított, mint a horvátok valaha remélhettek volna.

Biharmegye közgyűlése.

Biharmegye törvényhatósága tegnap tartotta meg téli közgyűlésének első napját. E közgyűlés a legsablonosabb gyűlések egyike volt s csupán egy tárgy volt, mely oly nagy számban tömörítette össze a megyebizottsági tagokat. A közgyűlésen jelen volt gróf Tisza István, valamint testvére gróf Tisza Kálmán is.

A közgyűlés pontban 9 órakor vette kezdetét Glac Antal főispán elnöklése alatt.

Első tárgy volt az alispán időszi jelentése, melyben a közállapotokról számolt be. Jelentősebb eset az adópénzek befizetésénél van. Ugyanis ez évben igen tekintélyes összeggel folyt be kevesebb összeg, mint a múlt év hasonló időszakában, ami egyedül a rossz pénz és gazdasági viszonyoknak tulajdonítható. Az utak építése nem haladhatott kellőleg, mert a vármegye nem rendelkezett megfelelő vagyonnal. A kivándorlás az elmúlt évnegyedben növekedett.

A jelenések végén bejelentette az alispán, hogy a vármegyének két régi tisztviselője Draviczky Ferenc és Szöllösy Ferenc elhaltak.

Az alispáni jelentések tudomásul vétele előtt Bészörményi Lajos megyebizottsági tag a közegészségügyi viszonyok tárgyában szólt fel. Nem keresi, hogy a vármegye területén a körorvosi állások be vannak-e töltve, azonban konstatálja, hogy például a belényesi, valamint a vaskóhi járásban csak egy-egy körorvos van. Ez a két ember fizikai okoknál fogva sem képes a rájuk bízott teendőknél szabályszerűen eleget tenni. A megye közegészség ügye tehát nem mondható kedvezőnek, mivel annak gondozása nincs kellőleg biztosítva. Javasolja, hogy az alispán időszi jelentését az ő előterjesztésével módosítva, vegyék tudomásul.

Javasolja pedig, hogy most mivel a körorvosok fizetésének rendezése napirenden van, az alispán a közegészségügyi bizottság, valamint az állandó választmány közreműködésével tegye tanulmányozás tárgyává, hogy miként lehetne a körorvosi mizeriákon segíteni. Talán most a kormány segélyével esetleg a vármegye több helyén állíthatnának fel körorvosi állásokat.

Dr Miskolczy Ferenc alispán kijelenti, hogy a főorvossal, valamint a belényesi körorvossal már tárgyalt az ügyben és ő képtelen helyzetnek tartja a jelenlegit, azonban épen

a belényesi járás az, melyben a közköltő oly magas, hogy a nép újabb megterhelést nem képes élbirni. Ily módon lehet javítani a helyzeten. Hanem reméli, hogy a közköltő emelés nélkül állami hozzájárulással lehetséges lesz körorvosi állásokat létesíteni.

Az alispán kijelentése után az időszi jelentést a közgyűlés tudomásul vette.

Az igazoló választmány terjesztette azután bejelentését a lefolyt megyebizottsági tagválasztások eredményéről, melyek ellen több fellebbezés érkezett be. A fellebbezésekre hozott határozatok közül az ilyei és urszádi már jogerős. Az előadó bejelenti, hogy Szakács József és Duma Flórián elhalálozása folytán Szalacson és Fugyivásárhelyen megüresedett egy-egy bizottsági tag helye. Kéri, hogy ezeknek betöltésére 1908. január 16-ik napját tűzze ki a közgyűlés, ami meg is történt.

A számonkérőszék jelentése megfelelő volt, melyért a tisztikarnak megelégedését nyilvánította a közgyűlés, különösen kiemelve az árvaszéket, hol a múlt évben sok restancia volt és most egy ügyszer sincs, ami a megfelelő vezetés eredményének tulajdonítható.

Előkészület a tisztújításra.

A folyó év végén az összes választott tisztviselőnek tejjár tisztviselői megbízatása és akkor újból lesznek választandók. A választásra nagyfontosságú a jelölő választmány határozata, így tehát nagyfontosságú az is, hogy kikből áll a választmány. A jelölő választmányt szintén újból kell alakítani, mely áll három választott és három főispánilag kinevezett tagból. Az újbóli alakításra vonatkozó bejelentés után Miskolczy Ferenc alispán azonnal megtette előterjesztését és ajánlotta, hogy a jelölő bizottságba gróf Tisza István, Beöthy László és Nadányi Miklós választassanak be.

A szabadelvűpárt éljenzte a javaslatot, a függetlenségi párt azonban ellenezte azt és titkosszavazást kért. A függetlenségi párt jelöltjei voltak: Leszkay János, Balogh Mihály és Nadányi Károly.

Glac Antal főispán elrendelte a titkosszavazást s ennek vezetésénél teljesítendő elnöki tisztségre Száhlender Károlyt kérte fel a főispán. A szavazás a kisteremben folyt le s teljes egy óráig vett igénybe. A szavazás eredménye a következő: Beadatot összesen 175 szavazólap, melyeken

Gróf Tisza István	118
Beöthy László	118
Nadányi Miklós	118

szavazatot kaptak s a függetlenségi jelöltjei pedig

Leszkay János	50
Nadányi Károly	57
Balogh Mihály	57

szavazatot kaptak. E szerint a szabadelvűpárt jelöltjei lettek megválasztva, kik mellé Glac Antal főispán Dely Imre, Sebes Gyula és Szabó József bizottsági tagokat nevezte ki.

A miniszteri leiratok.

A belügyminiszter körrendelete következett a jelölő bizottság megalakítása után a központi választmány megalakítása tárgyában. A közgyűlés a választmány megalakítását a tisztújító közgyűlés napjára halasztotta.

A községi jegyzői fizetési alap létesítése tárgyában kelt miniszteri körrendeletre vonatkozólag a közgyűlés kimondotta, hogy e tárgyban bizottságot küld ki, mely részletesen fog-

lalkozik vele s a jövő közgyűlés elé tárgyalásai eredményéről jelentést fog tenni.

A megyei tisztviselők drágasági pótlékára vonatkozólag a közgyűlés mindenek előtt tudomásul vette a miniszternek 1907. évre vonatkozó leiratát s kimondotta, hogy mivel most 27500 korona áll a megye rendelkezésére, újabb felterjesztést fog tenni a miniszterhez a pótléknak 1908. évre való megadása tárgyában.

A törvényhatóságok átiratait, valamint a bizottságok előterjesztéseit a közgyűlés tudomásul vette.

Nyisztor Alajos nyugdíjazása.

Márkus László kérelmére Nyisztor Alajos margitai főszolgabíró nyugdíjaztatása iránti kérelmét soron kívül tárgyalta a közgyűlés és kimondotta, hogy 1908. év január 1-től 4128 korona évi járulékkal nyugdíjba helyezze.

Márkus László hivatkozott a főszolgabírói tisztséggel járó nagylontosságú ténykedésre, melyet Nyisztor mindenki előtt ismeretes módon fogantatott is. Azt hiszi, hogy ha egyebet nem tett volna, mint azt, hogy járása minden egyes tagját megtanított arra, hogy miként kell saját érdekeit védeni, már ez által is olyan érdemeket szerzett, hogy e fölött egyszerűen napirendre térni nem lehet. Hasonló körülmények között más tisztviselő kritikát vár a vármegyétől eltöltött ideje alatt végrehajtott munkálatai telett és ő nem ezt kéri, hanem nyugdíjat kér. Javasolja, hogy Nyisztor Alajos főszolgabírónak hosszú éveken át szerzett érdemeit jegyzőkönyvileg örökítsék meg.

A közgyűlés általános éljenzés közepette szavazza meg Márkus javaslatát.

Glac Antal főispán engedélyt kér arra, hogy saját érzelmeinek is kifejezést adjon Nyisztor nyugdíjaztatása alkalmából. Kijelenti, hogy ittléte óta megtanulta Nyisztor Alajost tisztelni, becsülni. Legmélyebb sajnálatát fejezi ki most távozása felett s kéri e jó Istentől, hogy boldog és hosszú nyugalomban legyen része a hivatalból való kilépése után.

Nyisztor Alajos e pillanatban sokkal jobban megvan hatva, semhogy kellőképp tudva válaszolni az elhangzott beszédekre. Őszinte halás köszönetét fejezi ki a közgyűlésnek a nagy kitüntetésért, azonban önérzete ellen vétene, ha azt elfogadná. Kéri a közgyűlést, engedje meg neki a kitüntetést azokkal, kik őt ennek kiérdemelésében elősegítették, a margitai járás jegyzőével ossza meg. A kérelmet a közgyűlés hangos óvációval teljesítette.

Ezek után az alispáni jelentések következtek, melyek tudomásul vételével a közgyűlés első napja délután 1 órakor véget ért.

A vármegyei tisztújítás.

— A koalíciós pártok jelöltjei. —

A vármegyei koalíciós pártok közös értekezleten ma állapodtak meg abban, hogy a tisztújításkor, kik mellett foglalnak majd állást. Jól esik konstatálnunk, hogy a koalíciós párt jelölése nemcsak a függetlenségi párton, hanem megyei hatvanhetesek közt is általános elismerést keltett igazságos és közérdekű volta miatt.

A megállapodás a következő:

Alispán: Dr Miskolczy Ferenc; főjegyző: Keszthelyi Zoltán; főügyész: dr Wallner Odön; árvaszéki elnök: Hraniczky Károly; árvaszéki helyettes elnök: Fráter Kálmán; tanácselnökök: Jerzsák István és Udvarhelyi Béla; ülnökök: Nagy Lajos, Tóth Albert, Szathmáry Király

Kenyeres és Engländer divatáruháza Nagyvárad

Szent László-tér 1. szám.

Villamos megállóhely.

Karácsonyi elárusítás folyamatban van, minden bevásárlás nagy megtakarítással jár, mert az árak igen szolidak s olcsók. Menyasszonyi kelengyék. Tricot áruk. Szövetek és szörmék mélyen leszállított árakban.

Andor, Biszterszky Iván, Beóthy Lajos, dr. Hegyesi Pál, Mózes Imre, György László, Jancsovics Jenő, Beliczay Elek, Kránczy Kálmán, Bulzán János; I. aljegyzők: Baranyi András, Balogh János; II. aljegyzők: Balogh Elemér, dr. Poyvár Ernő; III. aljegyzők: dr. Marjay Barna és dr. Gerlán Gábor; tiszti ügyész: dr. Fásy Lajos és dr. Gyöngyössi István.

Főbírák: A központban Nagy Márton; Beéiben Éder Géza; Belényesen dr. Wertheimstein Henrik; B-Ujtaluban Jezernitzky Dénes; Csétfán Markovics Károly; Derecskén dr. Fráter Barna; Eleden Bérczi Imre; Érmihályfalván Rednik Gábor; M-Cséken Halász Elemér; Margitán Sz. Király Andor; Mezőkeresztesen dr. Cziffra Kálmán; Na yszalontán Csanády Jenő; Sárréten dr. Bakacs Béla; Szalárdon Kelemen József; Tenkén Fráter Emil és végre Vaskóhn Balázsházy Iván.

UJDONSÁGOK.

* **Egyházmegyei hírek.** A Balázsy Béla halálával megüresedett *tasnádi* plébániát Görényi Jenő, rézbányai esperes-plébános nyerte el, aki tegnap át is vette a plébánia vezetését. Helyébe Rézbányára Kovács Rudolf szentandrási káplánt nevezte ki adminisztratornak a püspök; Mellau Mártont pedig Tasnádról Békésszentandrásra küldte káplánnak.

* **A vízvezetési viz vizsgálata.** A szabályrendeletnek megfelelően a városi mérnöki hivatal nov. hó 25-én vizsgálat végett felküldött a nagyvárad vizvezetési vízből 2 üveggel a m. kir. állami bakteriologiai intézetnek megvizsgálás céljából. Az intézet igazgatósága most értesítette Nagyvárad városát, hogy a vízvezeték vize használatra alkalmas és nem kifogásolható.

* **Sikeresen letett jogtudományi vizsgálat.** Mendelényi Béla városi rendőrfogalmazó, lapunk volt jeles munkatársa, a nagyvárad kir. kath. jogakadémián a jogtudományi államvizsgát jeles eredménnyel letette. A városi tisztikar ezen kiváló tagja két év alatt tette le az államtudományi és a jogtudományi államvizsgálatot szép sikerrel s ezzel is megmutatta jeles tehetségét.

* **Az árvaházi választmány ülése.** Nagyvárad város árvaházának igazgató választmánya tegnap délután ülést tartott Bordé Ferenc főjegyző elnöke alatt, amelyen jelen voltak: özv. Des Echerolles-Krúspér Sándorné, özv. Grünwald Henrikné, Szentlélek Kálmánné, dr. Vucskics Gyula és Stark Gyula. Az elnökség jelentése megemlékezik az adományokról s hogy az árvaházban jelenleg 3 hely van üresedésben. A jelentést tudomásul vették, az árvaház július-szeptemberi számadásaival. Özv. Barcsa Sándorné Gyula nevű fiát felvették. A számvétség előterjesztését a XXV. állami jótékony célú sorsjáték jövedelméből adományozott 12500 korona összeg felhasználása tárgyában, kiadták az elnökségnek.

* **Hetvenméteres körkép.** Nagyvárad műpártoló közönségének kedves élvezet kínálkozik most. Paul László festő az év folyamán Nagyváradon tartva kisebb festő iskolát, Debrecenbe rándult át, honnan a magyar alföld leg-

szőbb részét a Hortobágyot látogatta meg és ezt a hatalmas egyenes földet igyekezett vászonra vetni. A kép 70 méter hosszú körkép, teljesen készen van s a Zöldfa-szálloda kistermében van felállítva. A képet ma fogja a festő bemutatni a helyi sajtónak s a közönség részére december 21-én, vagyis szombaton délelőtt nyitja meg.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Mély megdöbbenéssel vettük a rendőri sajtóiroda következő jelentését:

Széles Lajos tímármester örözs-utcai lakásán ma, szerdán délután fél 3 órakor egy 9 milliméteres revolverrel fölbőlte magát. Az első segélyt a helyszínrre hívott dr. Altmann Jakab és dr. Bodor Károly nyújtották a sérültnek, kit mivel állapota egyelőre nem életveszélyes, lakásán hagyták. Tettének okát még nem tudni, mivel kihallgatható nem volt.

Ez a meglepő hír városzerte bizonyára mély megilletődést kelt, mert városunk ezen derék, törekvő, buzgó és tekintélyes iparosát köztisztelet környezi. A tragikus esemény okáról sokféle téves verzió kering; az igazi ok pedig a mostani nehéz viszonyokban és Széles Lajos egyéniségében rejlik. A becsületes egyszerű iparos lelki egyensúlyát az zavarta meg, hogy több irányban kiterjedt vállalkozásait és iparát is érintette a mostani válságos pénzügyi helyzet. Nagyobb mennyiségű bőripari termékeit kisebb iparosok vásárolták, rendszerint hitelre és váltóra, melyekre a mostani pénzügyi viszonyok mellett nagyon rossz idő járt. Természetesen, hogy ez, a különben vagyonos iparos helyzetét is nagyon megnehezítette s megrázóan hatott rá, hogy kötelezettségeit nem tudja pontosan teljesíteni. Egyszerű, becsületes gondolkodására ez olyan hatással volt, hogy megzavarta lelkét s kezébe adta a fegyvert. Megzavart lelkiállapotában sokkal nagyobbra látta a veszélyt, mint amilyen valóban ránehezedett. Mert kintlevő követeléseinek kívül tekintélyes vagyont is rendelkezik, amely jóval túlhaladja kötelezettségeit. Leverőleg hatott becsületes gondolkodására az is, hogy csaknem régen jótállásért ezreket kellett másért fizetnie, amit még nem hevert ki. Orvosai a sebet nem tartják életveszélyesnek s így biznak felgyógyulásában.

* **A zálogházak kamata.** A zálogházak által a kölcsönösszegek után szedendő kamatokat Nagyvárad város területén a város törvényhatósági bizottsága a következőleg állapította meg: ér.ékpapir után 8 százalék, kölcsönös arany, ezüst és ékszerek után 12 százalék, egyéb ingóságok után 16 százalék kölcsönös szedhető. A belügyminiszter a törvényhatósági bizottság ezen határozatát jóváhagyta azzal, hogy semmitéle címen ennél magasabb kölcsönös nem szedhető s ezen összegben úgy a bélyeg, mint az illeték és más költségek is foglaltatik.

* **Megreperált salamoni ítélet.** Egy csökmői lakos a nyáron bentjárt a nagyvárad vásárban s mikor hazafelé igyekezett, a villamos kocsiól a lovak elragadtak és betörték a villamos kocsi ablakát. Ezért a rendőrség a 30 korona kár megtérítésén kívül elítélte a lovak tulajdonosát 25 kor. pénzbüntetésre, ki-

hágásért. A városi tanács tegnap tárgyalta az ügyet s a csökmői gazdát felmentette, azon indokból, hogy nem lehet kihágás címén elítélni, a miért a lovak elragadtak. Csupán az okozott kárt kell megfizetni, amelyet lovak okoztak. Így reperálta a tanács a rendőrség Jamosus ítéletét.

* **Nincs alkalmas hullaszállító kocsi.** A Breider-háznál történt szerencsétlenség alkalmából a halottak elszállítása nagy nehézségekkel járt, mert nem volt a városnak megfelelő hullaszállító kocsija. Végre a Weiszlovits cég kocsiját kellett igénybe venni. A városi főorvos jelentést tett a tanácsnak, hogy egy megfelelő hullaszállító kocsit rendeljen. O már érintkezésbe lépett egyik budapesti céggel s ilyen kocsik csak megrendelésre készíttetnek. Egy hullá részére 1500 korona, két hullá részére 1800 korona. A főorvos a két hullá részére alkalmas kocsimegrendelését kéri.

* **A topesti iskola.** Biharvármegye fel-szólította Topesti községét, hogy a község tanköteles gyermekeiről gondoskodjék, illetőleg megfelelő iskolát állítson fel. A község képviselő testülete e felhívásnak nem tett eleget, mert nem rendelkezik megfelelő anyagi eszközökkel, s az újabb megadózást a község nem bírja meg. Ezért elhatározta a képviselőtestület, hogy a tanköteles gyermekeket a drágcsékei iskolába fogja járatni. A község eme határozatára a tanfelügyelő most teszi meg jelentését, mely szerint az kivihetetlen, mivel a drágcsékei iskola már most is túlszűlt. De megkülönböztetve is az ilyen iskoláztatás a gyermekek veszélyeztetésével járna.

* **A kórház karácsonyfája.** Azt mondják, hogy Karácsony táján könnyebb az emberek szívéhez férközni, mert több bennük a szeretet. Próbaképen szólunk tehát azokhoz, akiknek van karácsonyfájuk, aranyos diójuk, mosolygó almájuk, hogy ne feledjék azon szegény embereket, kiknek mindebből semmijök sincs. Ne öljük ki szegény embertársaink szívéből azt a kis ideálistmust is, amit a sívár mult s az örömtelen jelen még meghagyott. Nem vall keresztényi érzületre, ha valaki akkor is tud vigadni, midőn másoknak épen az fáj, hogy mindenkinek boldog. A keresztény szív nem tud kemény lenni, a keresztény szívnek fáj ha tudja, hogy vannak emberek, akik még a szent estén is nyomorognak. De vannak emberek, akiket — amellet hogy szegények — kórházban tart a betegség. Van nekik tchát ami fájjon, hacsak a keresztény jótékonyt az nem mondja, hogy e szent estén feledtetni kell velök ami fáj s eszükbe kell juttatni a régi mosolyt. Vannak egyének, akik a szívüket is tudnak gondolkodni, akik a decemberi dermesztő hidegben is tudnak melegen érezni, őket, a ker. szeretet angyalait, kérjük, ne feledjék a közkórház betegeit, hanem küldjenek valamit, annyit, amennyit, a *Biharvármegyei kórház gondnoknoksága* címére. Azt mondják, hogy a kicsalt örömkönyveket a mennyi bankban könyvelik el. Tökéletesen igaz! Azt is mondják, hogy a karácsonyfát az angyal hozza. Igen, az angyalok hozzák!

* **Halál a Körözsben.** Tenkei tudósítónk jelenti, hogy tegnap reggel Albuicz Pásk vizet ment meríteni a Fekete Körözs partjára. A szerencsétlen ember vízmerítés közben megcsuszott s beleesett a megáradt hideg folyóba.

Ertesítés!

Van szerencsém a t. vevőközönséget értesíteni, miszerint **Fehérnemű varrodámat** a Rákóczi-ut 8. szám alól a **Szt László-tér 1. sz. a. üzletemhez** helyeztem át, hol **fehérneműek, női ingblousok és teljes menyasszonyi kelengyék elkészítésére megrendeléseket** továbbra is elfogadok jutányos árak és teljes felelősség mellett. — Raktáramon állandóan nagy választékban kaphatók a legjobb minőségű **vásznak, fehérneműek, asztalineműek, zsebkendők, harisnyák, mosóárúk** továbbá **paplanok, gyapju takarók, matracok, szőnyegek és függönyök.**

A t. vevőközönség szives partfogását kéri kiváló tisztelettel:

Telephon szám: 166.

325 1-20

STROHMAYER PAL

Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz. (a Kishíd mellett.)

A partonlevők látták a szerencsétlenséget és segélyére is siettek, azonban már késő volt, mert mire odaértek, az ember eltűnt a víz felszínéről, a hullát még most sem találták meg. Az ügyészség elrendelte a vizsgálat megindítását arra nézve, hogy vajjon nem terhel-e valakit felelősség.

* **Az oroszok új időszámítása.** Oroszország nagy újítás előtt áll. Megszűnik az orthodox időszámítás és ott is életbelép a Gergely-féle naptár. Mint ugyanis Pétervárról jelentik, a juliáni naptár reform munkálatainak előkészítésére kiküldött és Konstantinovicz Konstantin nagyherceg elnöke alatt működő bizottság a napokban befejezte tanácskozásait és a reformra vonatkozó javaslatát felülvizsgálat és jóváhagyás céljából a szent szinódus elé terjesztette. A reform-javaslat jelentősebb részében arra irányul, hogy a következő 1908. évi február hónap 13 nappal megrövidíttessék, hogy ilyen módon 1908. évi március hó 1-étől kezdve az orthodox időszámítás a Gergely-naptár időszámításával teljesen megegyezzen.

* **Panasz a bíró ellen.** Jánosfalva község lakói közül többen panaszt adtak be tegnap Oláh János községi bíró ellen. Ugyanis a bíró a község nevében legelőt bérelt és a lakosságnak megtiltotta, hogy a juhait azon legeltesse. E tilalom dacára is a bíró követeli a lakosságon a legeltetési díjakat, sőt két odaváló embertől egy tehenet és egy borjut le is foglalt s el akarja árvereltetni. A panaszosok kéri, hogy akadályozza meg az alispán a községi bírót tulkapásaiban.

* **Öngyilkosság.** Egy szerencsétlen leány borzalmas cselekedetről ad hírt berettyóújfalui tudósítónk. Papp Zsuzsanna 18 éves cselédleány felakasztotta magát. A leány gazdája élettelenül találta meg rongyos ruhájában egy gerendán függve a leányt.

* **Megfagyott ember.** A hirtelen beállott hideg már áldozatot kívánt. Ermihályfalváról jelenti tudósítónk, hogy Vásárhelyi István odaváló kőművesegéd tegnapelőtt éjjel a korcsmából meglehetősen alkohol elfogyasztása után hazatérve igyekezett, utközben azonban mivel vékony nyáriruha volt rajta és fázott, egy istállóba akart bemenni, ami nem sikerült neki. A szerencsétlen mesterlegényt tegnap reggel úgy találták meg megfagyva az istálló ajtajában. Megállapították, hogy bűntény nem forog fenn.

* **A fiumei teherforgalom.** A magyar kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint a Fiuméba rendelt áruk folyó hó 19-étől kezdve ismét akadálytalanul felvétetnek és továbbíttatnak.

* **Rytko Viktor,** ki városunkba érkezett és találmányáról e hó 22-én tartja a Tüzoltó-laktanyában érdekes és tanulságos felolvasását, a mai naptól kezdve a Zöldfa-szálloda 26 sz. szobájában szívesen áll a n. é. közönség rendelkezésére és d. e. 8-10 ig, d. u. 2-5-ig szívesen szolgál találmánya tekintetében bármilyen felvilágosítással. Lapunk mai számában foglalt hirdetésére felhívjuk a közönség figyelmét.

* **Óriási mennyiségű karácsonyi cukorkák és karácsonyfa-díszek** érkeztek, melyek meglepő olcsó áron lesznek kiadva PETROVICZ MIHÁLY fűszer- és esemege-kereskedésében Nagyvárad, Fő-utca, (Huzellával szemben).

A legizlésebb férfi-fehérneműek nagyválasztékban ROTH M. utóda kalap- és úri divat üzletében.

* **Uj gőzmosóda.** Mosunk, festünk és tisztítunk férfi-, női- és gyermek-ruhákat: hol? Az újonnan megnyitott Szabó-féle »Hattyu Gőzmosóda«-ba és 16 év óta fennálló kelmefestő- és vegytisztító telepéi: Körsz utca 1. szám. Fiók-üzlet: Fő-utca, Bazár-épület. Telefon 767. Ruhák haza és vissza szállítva.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Csütörtök: Valéni nász.
Péntek: Mi történt az éjjel?
Szombat: Mi történt az éjjel?
Vasárnap: d. u. Gyurkovics leányok, este Helyreasszony.

A valéni nász. Mi történt az éjjel?
Ma este rendkívül érdekes reprize lesz a színházban. Színpadra kerül Gangholfer gyönyörű, romantikus szindarabja: a Valéni nász, amely világszerte óriási sikereket aratott régebben. Pénteken szintén reprize lesz. Misson és Carré ötletes, vidám, mulattató bohózata: Mi történt az éjjel? kerül színpadra. A darabban az egész vigjátéki személyzet játszik.

TÁVIRATOK.

Minisztertanács.

Budapest, dec. 18. Ma délután 2 órakor miniszteri tanácskozás volt, melyen jelen volt Rakodczay horvát bán is. Ranch báró még mindig itt van, jelenlétehez számos kombinációkat fűznek, de semmi biztosat nem tudhatni.

Az újságírók kérvénye.

Budapest, dec. 18. A képviselőház kérvényi bizottsága ma tárgyalta az újságírók ismeretes kérvényét. Hermaun Ferenc előadó azt a véleményét nyilvánítja, hogy az újságírók ha valamit orvosoltatni kívánnak, konkrét adatokkal álljanak elő. Kelemen Samu azt vitatta, hogy a hírlapírókat külön jog illeti meg a képviselőházban. Több hozzászólás után az előadó javaslatát fogadta el a bizottság.

Igazságszolgáltatás.

Díószegi Sándor József ügye.

Bizonyára még élénk emlékezetében van a közönségnek az a nagystílű bukás, mely a bihari díószegi Berger céget érte s amely igen sok odaváló embert rántott magával. Ezek között leginkább volt érdekelve Sándor József odaváló jómódu földbirtokos, aki Bergernek tetemes váltóadosságáért vállalt kezességet. Ezek között a kezességi okmányok között azonban vannak olyanok is, melyeket Sándor egyáltalán nem irt alá, melyekért azonban megindították ellene, illetőleg jogutódai ellen az

eljárást. Legújabbban egy 8000 koronás kötvényről van szó, mely a budapesti Magyarbanknál van letéve s a melynek kiváltása végett a Sándor család ellen megindították az eljárást. A pestvidéki járásbíró most foglalkozott ezzel az ügygel, mivel azonban a kötvény aláírását özv. Sándorné képviselője Szatmári Mór tagadja, a bíróság elrendelte Széles József díószegi jegyző és Tolnai István községi bírónak kihallgatását, akik mint ellemzők szerepelnek az okmányon.

KÖZGAZDASÁG.

Biharmegyei hitelszövetkezetek.

A Biharmegyei Gazdasági Egyesület szövetkezeteket szervező és ellenőrző bizottsága, mint az 1898. XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet nagyváradi képviselője folyó hó 18-án d. u. fél 3 órakor tartotta meg szokásos félévi bizottsági gyűlését az egyesület helyiségében.

A gyűlésen jelen voltak gr. Tisza István v. b. t. t. elnökletével Czifra Kálmán, Markovits Antal, Markovits Manó, Polyák Károly, Rozenberszky Gyula, Telegdy József, Vertán Zoltán, Zathuretzky István továbbá Weingartner Andor egyesületi titkár és Pirovich József, az Országos Központi Hitelszövetkezet nagyváradi képviselője. Gr. Tisza István elnök a megjelent tagokat üdvözlőlvén, felhívja Pirovich József előadót, miszerint a vármegyei szövetkezetek működéséről szóló jelentését terjessze elő, melyből kiemeljük a következőket.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet jelenlévő képviselője előadja, miszerint a f. évben a hitelszövetkezetek száma ismét héttel szaporodott, eszerint tehát a vármegye területén működő szövetkezetek száma 60-ra emelkedett, melyek működésüket 214 községre terjesztik ki. Az új szövetkezetek névszerint a következők: Kis-Mária, Gyanta, Mezősas, Esztár, Fekete-Bátor, Bakonyszeg és Derecske. Alakulás stádiumában van 3 hitelszövetkezet, ugymint a beéli, nagyrábéi és kötegyáni.

A bemutatott terjedelmes mérlegszerű kimutatásból az alább következő fontosabb adatokat közöljük:

I. 1907. június 30-án 60 szövetkezetnél a tagok száma 18.996 volt. 1907. június 30-án a 60 szövetkezetnél az üzletrészek 35.366 volt, ezeknek összege pedig 1.725.560 korona.

II. 1907. június 30-án a tényleg befizetett üzletrészek összege 9.6763 K. 1907. június 30-án a takarékbetétek összege 854.944 K. 1907. június 30-án a gyűjtött takarékalapok összege 107.665 K. 1907. június 30-án a központiól igénybe vett hitelek összege 2569.478 korona.

III. 1907. június 30-án a kihelyezett váltókölcsonók összege 2.200.169 K. 1907. június 30-án a kihelyezett kötvénykölcsonók összege 2.328.124 K. 1907. június 30-án a kihelyezett jelzálogkölcsonók összege 995.305 K. Az összes kintlévőség összege tehát 5.523.598 korona.

Az itt felsorolt adatokban a legnagyobb emelkedés a jelzálogos kölcsonóknál mutatkozik, amennyiben egy év leforgása alatt ezen kölcsonók összege 218.000 koronáról 995.000 koronára emelkedett, vagyis az emelkedés 777.000 korona. Ez annyira tekintendő öröndetes jelenségnek, amennyiben ezen kölcsonók a földbirtokoknak nem újabb megterhelhetését jelentik, hanem már meglévő legnagyobbbrészt bekebelezett idegen tartozásoknak konvertálása által származtak, vagyis magasabb kamatozású kölcsonókból változtattak át olcsóbb kamatu kölcsonókké.

Vagyok bátor a n. é. közönség szives figyelmét felhívni, hogy **Színház-u. 4. szám alatt angol férfi szabóüzletet nyitottam** és szolid árak mellett a legelegánsabb öltönyöket készítem. Levelező-lap meghívásra helyben és vidéken dus angol minta gyűjteménnyel azonnal megjelenek, a n. é. közönség szives pártfogásáért esedezve, vagyok kiváló tisztelettel **KISS ISTVÁN,** angol uriszabó Színház u. 4. (Adorján palota.)

Külső viszonyok következtében állott pénzdrágaság miatt a központ múlt évben kénytelen volt a leszámítási kamatlábat 5¹⁰/₁₀ százalékról 5⁶/₁₀ százalékra, a t. évben pedig első ízben 6 százalékra, majd később ismét 7 százalékra felemelni. Ez természetesen maga után vonta, hogy a hitelszövetkezetek nagyobb része szintén emelte a kamatlábat.

A kamatemelés következtében: egy hitelszövetkezet 6 és fél százalék, tíz hitelszövetkezet 7 százalék, tizenöt hitelszövetkezet 7 és fél százalék, egy hitelszövetkezet 7 és háromnegyed százalék, 33 hitelszövetkezet 8 százalék mellett folyósított renes, vagyis nem jelzálogos kölcsönöket. Így tehát az összes szövetkezetek 55 százaléka 8 százalék; 45 százaléka pedig 8 százalékon aluli kamattal adja tagjainak még mai napig is a kölcsönöket.

A hitelszövetkezetek működésének eredménye — dacára az idej kedvezőtlen természetű viszonyoknak — kielégítő volt. A tagok fizetési kötelezettségeiknek úgy a tőkötörlesztést és kamatokat, valamint az üzletész befizetéseket tekintve, eleget tettek.

Ami a hitelszövetkezetek általános ügyvitelét és könyvvizetését illeti, az általában megfelelő.

Ez utóbbiak szemléltetésére a központ képviselője bemutatja a 60 hitelszövetkezet vizsgálatáról szóló jelentéseit.

A bizottság az előadó jelentését, amidőn örvendetes tudomásul vette, Pirovich József előadónak elismerését fejezte ki.

Pirovich József előadó jelenti, hogy Lukács Géza bizottsági tag elhunyt s kéri a megüresedett hely betöltését. Mire a bizottság a szentjobbi, poklosteleki- és jákóhódosi Szövetkezeti Kör felügyeletére Legény Oszkárt választotta meg bizottsági tagul.

Végül előadó bemutatja azon utmutatást tervezetet, amely a bizottsági tagoknak a hit. szövetkezetek vizsgálatára alkalmával irányadóul szolgál.

A bizottság a bemutatott tervezetet elfogadta és a bizottsági tagoknak annak felemlítésével határozta megküldeni, hogy figyelmeztessék a hit. szövetkezeteket vezetőségeit, miszerint hassanak oda, hogy a tagok betéteiket a szövetkezeteknél helyezték el.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 18.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámítoló bank	—	—	463.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 18.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza apr. 1908	—	11.91
Rozs apr.	—	11.81
Zab apr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

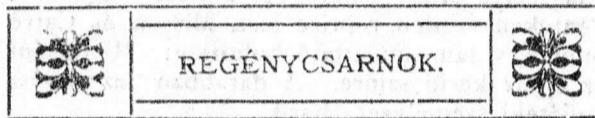
A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. dec. 18.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—

Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyereséj sorsjegy kölcsön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	—	95.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	95.25
1860. oszt. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	733.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	626.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	693.50
20 frankos (Napoleon) dör	—	—	19.20

A mezőkeresztési országos vásár.

Mezőkeresztés község képviselőtestülete kérelemmel járult a kereskedelmi miniszterhez az iránt, hogy a jelenlegi országosvásárok számát négyre emelje fel. A kereskedelmi iparkamara most terjesztette be véleményét az alispáni hivatalhoz. A vélemény szerint nem forognak fenn olyan gazdasági okok, melyek megkívánják a vásárnapok szaporítását, miért is a kérelem elutasítását véleményezi.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciából.) 80

Hallatlan merészségeért megszenvedtetni a feleségét. Miután ez a szerencsétlen asszony még mindig szerette őt, mennyire hatalmában volt őt megkínózni. Egészen bátran sujhata őt kemény szavakkal, megsemmisítette vad pillantásokkal, korbácsolhatta sértő célszavakkal. Jól tudta, hogy az asszony nem fogja a válópórt megindítani. Mert inkább szenved mellette, mint távol tőle. És itt volt a leányuk, a kis Marcelle, aki miatt kerülni fogja a botrányt. Aztán a választ nem is lehet ok nélkül kieszközölni, már pedig minő okokat merne Varouzené előadni?

Ez volt azon intim dráma, amely ezt a szerencsétlen nőt arra kényszerítette, hogy menedéket keressen Malboisené barátságában, amit magára nézve jótékonyak és biztosnak tartott.

— Nem tartom ki tovább. Közel érzem magamat az öngy kossághoz — nyilatkoztatta ki Varouzené, elbeszélését befejezve. — Ha megölöm magamat, akarom, hogy tudja valaki, miért tettem és később megmondja a leányomnak. Mert Varouze barátaink előtt gyenge elméjünek, idegbetegnek tűnt fel. És látszólagosan az is vagyok... Néha télek, hogy csakugyan az leszek.

— Ön nem fogja megölni magát és nem fogja esztét veszteni — szölt Regine komoly szelidséggel, ami benyomást tett Varouzenéra. — Akarja, hogy erkölcsi gyógykezelés alá vegyem?

Varouzené igenlőleg intett.

— Akkor tehát menjen, térjen vissza kis leányához és ameddig nem hall rólam, ne törődjék egyébbel, csak ő velem. Nemsokára írni fogok önnek.

— Hogy utasításokat adjon a gyógykezelést illetőleg? — kérdezte Claite az első vidámabb mosolylyal, amit Régine nála észlelt.

— Igen.

— De miért nem adja azokat mindjárt?

— Előbb gondolkodnom kell első rendelkezésem fölött.

Régine is mosolygott. Allt és magas, karcsu alakjával mintegy uralta a másik asszonyt. És fehér, annyira tiszta és büszke arcán, szemének átlátszó kékjében, bámulatos derű, titkos erély, csodás vállalkozó erő terjedt el az éleslátás és buskomorság mélységei fölött.

Varouze Claire bámulattal, majonem tisztelettel nézte őt.

— Mindent meg fogok tenni, amit ön tanácsolni fog — suttogta.

Bucu közben télenken közeledett Réginehez, hogy megölelje őt; érezte a márkiné erkölcsi felsőbbbségét. Malboisené gyöngéden megölelte, mosolygott rá és azt mondta:

— A viszontlátásra!

(Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Ma, csütörtökön, 1907. december 19-án.

Valéni nász.

Színmű 4 felvonásban.

HELYTARAK: Nagypáholy 14 koron. Alsó emeleti páholy 12 kor. Másodemelet páholy 8 kor. Zsálye 3 kor. Korszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közé 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig. d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken, december 20-án színrekerül:

Mi történt az éjjel?

Böhözet 3 felvonásban.

A szerkesztőség felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Értesítés!

Szerezzen mindenki tudomást róla, hogy a

KOBRAK-féle CIPÓRAKTÁRBAN

rendkívüli olcsó árak mellett

lehet vásárolni. **FŐ-UTCA 8.**

(Fő-tőzsdével szemben.)

Berendezés eladó!

Igyekezzenek mig a készlet tart!

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

S i r k ő g y á r.

Kolozsvár, Dézsma utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek: 179

Déva. Nagyszombat, Bánpatak.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány-, gránit, syenit, labrador stb. siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi s i r b o l t o k s i r k ö v e k r e n o v á l á s á t a l e g o l c s ó b b á r a k m e l l e t t.

M. Kir. Államvasutak Üzletvezetősége Kolozsvárt.

40148 lla—907. s áll.

Versenyárgyalási hirdetés.

(Különbféle anyagok szállítására.)

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége részére az 1908. évben, esetleg 1909. és 1910. években következő csoportokba sorozott anyagok szükségeltetnek, melyek szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet. Ezen anyagok egyévi szükséglete a következő:

- I. csoport 350 m³ mozdony homok.
- I. csoport 3000 m³ építési homok.
- II. csoport 100 m³ durván kidolgozott szerkezeti kő, 0,8 m³-ig.
- II. csoport 50 m³ durván kidolgozott szerkezeti kő 1,0 m³-ig.
- II. csoport 400 m³ faragott vagy hasított kő kötő és futó ellenfalhoz.
- II. csoport 9000 m³ terméskő nagyobb darabokban.
- II. csoport 2500 m³ terméskő kisebb darabokban.
- II. csoport 200 m³ terméskő válogatott, műépítményekhez.
- II. csoport 400 m³ terméskő nagy, legkisebb darab 50 kg.
- II. csoport 100 m lépcső és ájtóküszöb kő durván kidolgozva.
- III. csoport 2000 kg. faggyu.
- II. csoport 1500 drb. alátétfa hasábos fuhafából.
- II. csoport 200 drb. targonca kerék.
- II. csoport 200 drb. talicska kerék.
- II. csoport 50 drb. kutkerék.
- V. csoport 1000 drb. kerítési oszlop kemény fából.
- V. csoport 800 drb. távirtdai oszlop tölgyfából.
- VI. csoport 40.000 drb. veszőseprű.

Ajánlati minta, mely a fent felsorolt csoportokként külön-külön adatott ki, valamint a fenti anyagokra vonatkozó pályázati feltételek (felhívás) alólikt üzletvezetőségnél ingyen kaphatók és megtekinthetők.

Az ajánlatok csakis az ezen célra szerkesztett ajánlati mintán, tehát anyagsopontonként külön-külön teendők.

A szállítás a Magyar Királyi Államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 122291—96. számú általános, valamint a faggyu szállítására vonatkozó 39986—92. sz. és távirtdai oszlopok szállítására vonatkozó 143889—92 sz. különleges szállítási és végül a 40148—907. pályázati részletes feltételek értelmében eszközölendő, mely feltételek a pályázati határidőig alulírt üzletvezetőség anyag- és leltár-beszerzési osztálynál, valamint a Magyar Királyi Államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségnél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Oly anyagok, melyekre nézve semmi különleges szállítási feltételek nincsenek, sem minta nem kívántatik be, a kereskedelemben előforduló legjobb minőségben szállítandók.

Az ajánlat a csoportonkénti egész szükségletre, vagy annak bármely rész mennyiségére is szólhat.

Az ivenként 1 koronás magyar okmánybéllyel ellátott, szabályszerűen kiállított, aláírt és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett ajánlat ezen alábbi címmel:

Ajánlat különféle anyagok szállítására
40148—907. számhoz.

1907. évi december hó 30. án, déli 12 óráig a Magyar Királyi Államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez (Kolozsvár, Bocskay-tér 4. sz.) benyújtandó, vagy posta útján beküldendő, megjegyezvén, hogy csakis ezen feltételeknek megfelelő ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének megfelelő 5 százaléka készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban 1907. évi december hó 29-én déli 12 óráig hivatkozással jelen hirdetésnyre, a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő, esetleg külön borítékban posta útján oda beküldendő.

A versenyárgyalás 1907. évi december hó 30. án a kolozsvári üzletvezetőség általános osztályában déli 12 órakor fog megtartatni, ahol az ajánlatok felbontatnak. Az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői a versenyárgyaláson jelen lehetnek. Az odaítélés időpontja 1908. évi január hó 28-ig állapittatik meg, mely időpontig az ajánlattevők ajánlataikkal kötelezettségben maradnak és azokat vissza nem vonhatják.

Kolozsvár, 1907. évi december hó 13. án.

Az üzletvezetőség.

GÖZFÜRDŐ, GYÓGY-

- FÜRDŐ-OTTHON. -

Nem kell a **rheuma, oszuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a

RYTKÓ-féle szabadalmazott
gőzfejlesztő készülékkel.

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheuma, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszullétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szívesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370 fillérbe kerül. 1—150

Egészségi cipők, valamint izzadtság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor BUDAPEST, VII.
Dob-utca 48. sz.

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Zöldfa-szálloda 26. sz.** hol naponta 8—10 és 2—5-ig felvilágosítással szolgál.

Tátray Sándor

vasöntő, épület és műlakatos műhelye

Elvállal épületvasalást, vízvezeték berendezést villanyvilágítási, closett- és fürdőszoba-főlszerelést, épület- és sűrűcs készttést

valamint vasöntést, esztérga munkát, gyalulást, gőzkazán és mindennemű gépek javítását, gépalkatrészek, fémpereselyek, csapágyak, transzmissziók öntését és megmunkálását gyorsan és jutányos áron.

Nagyváradon.

Teloky-utca 35. sz. a.

Gépjavitó műhely

NAGYVÁRAD

Hattyu- és Vitéz-utcák sarkán.

Teljesen korszerűen, legújabb gépekkel felszerelve és villanyerőre berendezve. Készíték, javítok és szerelek mindennemű gazdasági gépet, modern berendezéseket, gőzgépeket. Elvállalom nyomdai gépek javítását is felelősség mellett.

A nagyérdemű közönség tömeges partfogását kéri:

Schmidt Frigyes.

Hirdetmény.

A Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank f. évi május hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlésében elhatározta, hogy

140 frt. névértékű régi

részvényeit

500 korona névértékről

szóló

új részvényekre cseréli ki.

Felhívjuk tehát t. részvényeseinket, hogy **régi részvényeiket** vagy a már beszolgáltatott régi részvényekről kapott **letéti elismervényeket** épugy az ujonan jegyzett részvényekről szóló ideiglenes részvény elismervényüket kicserélés végett hozzánk mielőbb beszolgáltatni sziveskedjenek, melyek ellenében a megfelelő új részvényeket azonnal kiadjuk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR ÉS TERMÉNYHITELBANK.

Üzlet-megnyitás.

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy

Teleky- és Dudek-u. sarkán

(Keresk. Iparkamara székháza)

HRAZDIL és NAGY

cég alatt a jelenkor igényeinek minden tekintetben megfelelő

épület- és
műlakatos

műhelyt nyitottunk, ahol készítünk minden e szakmához tartozó munkákat.

A nagyérdemű közönség szives partfogását kérjük

kiváló tisztelettel

HRAZDIL ÉS NAGY

lakatosmesterek.

Javitásokat pontosan eszközlünk.

Alapított 1892.

Alapított 1892.

WURST JÓZSEF

fűszer- és csemege-üzlete Nagyvárád, Rimanóczy-palota.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására hozni, hogy 78 év óta fennálló fűszer- és csemegeáru üzletemet tetemesen megnagyobbítva, Eartsch-palotából a szemben lévő Rimanóczy-palotába helyeztem át. Új üzletemet mélyen tisztelt vevőim kényelmére a legmesszebbmenő kívánalmaknak megfelelőleg rendeztem be s fokozott tevékenységgel oda törekszem, hogy majdnem egy század óta fennálló üzletem jó hírét a jövőben is, új helyiségemben nemcsak fenntartsam, de pontos, figyelmes kiszolgálással, szobd árákkal és kitűnő áruimmal, mit semmi verseny felül nem mulhat, öregbítsem. Egyidejűleg van szerencsém ajánlani a közelgő karácsonyi és újvi ünnepekre legalkalmasabb cikkeimet, ugyanint eredeti Magyar- és Francia pezsgők, valódi asztali peccsenye- és csemegeborok, külföldi likörök, Valódi Martel-cognac, karácsonyfa-diszek, szalon-cukorkák, töltött bonbonnerek, ugyszintén idei teák, Popov- és Horismány-teák lerakata, angol tea-sült-mények, valódi angol old, Jamaikai rumok.

Mélyen tisztelt vevőim pártfogását kérve, vagyok

Vidéki és helybeli telefon 40 sz.

kiváló tisztelettel

WURST JÓZSEF cég.

Nagy választékban, igen előnyös áron és minden nagyságban kaphatók

szép formás növésű faenyfák és ezek díszítéséhez a legszebb cukorkák, chocolate diszalakok,

mindennemű karácsonyfadiszek, csillárok, színes gyertyák, gyertyatartók

Különös figyelmet érdemel gondosan összeválogatott chocolate cukorkák és a karácsonyfadiszek csoportos gyűjteménye, melyek a különböző nagyságu karácsonyfák arányában vannak összeállítva. Bátorkodom egyuttal a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani egyéb idénycikkeimet is:

Allandó vagy raktár: kiváló finom sajtok, prágai sódar és különböző felvágottak, olajos és pácolt halneműek, angol- és édes tea kenyerek, chinai- és orosz-teák, angol rum, francia- és magyar cognac, pezsgőkből, továbbá peccsenye és saját termésű asztali borokból.

A nagyérdemű közönség számos bevásárlásait kéri, tisztelettel:

Kitűnő magyar mustár.

Kiss Károly

Telefon: megyei és helybeli 8. sz.

Janky Antal utóda.

Üzlet felosztás!

Tudomására hozzuk a nagyérdemű közönségnek, hogy az évek óta fennálló detail-üzletünket, más vállalat miatt teljesen felosztjuk, ellenben gyárunkat tetemesen megnagyobbítjuk és a raktáron levő összes férfi-, női- és gyermekcipőket a legfinomabb kivitelig minden elfogadható áron áru-Berendezés eladó! sitjuk el, kérjük ezen ritka alkalmat felhasználni míg a készletünk tart. Berendezés eladó!

Tisztelettel

Nádor Henrik és Társa

Nagy piac-tér, Kereskedelmi palota.

Nagy karácsonyi vásár megkezdődött LEITNER MÁRTON

ZÖLDFA-UTCA 5. **Nagyvárád és Biharmegye legnagyobb divatháza** cégnél

Olcso occasio eladásra kerülnek: **SELYMEK, BÁRSONYOK, GYAPJU-KELMÉK, BARCHETEK, FLANELLEK, MOSÓ-ARUK, DELAINEK, FEHÉR-NEMŰEK, SZÖRME-ARUK, stb.** Kéretik a t. közönség, hogy vásárlásaikat mielőbb eszközölni sziveskedjenek, hogy becses kívánságuk minden tekintetben kielégítő legyen.

Szombaton zárva!

Szabott árak minden darabon.

Külön maradék-osztály.

Elárusítás nagyban és kicsinyben.